

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Modül (öneri) No</b>               | 239                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Öğrenme Alanı (Temel konu)</b>     | Latîfe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Modül (Alt konu)</b>               | İnsandaki Bazı Latîfeler ve Veriliş Hikmetleri                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Amaçlar</b>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• İnsanın mahiyetine konulan "latîfe"lerin (kalp, ruh, sır vb.) mahiyetini ve bu duyguların dünya ile ahiret arasındaki dengeyi nasıl kurduğunu kavrar.</li> <li>• Bazı latîfelerin dünyayı yutsa doymayacak kadar geniş, bazılarının ise bir "saç" kadar ağırlığa (dalâlet ve gaflet) dayanamayacak kadar hassas olduğunu fark eder.</li> <li>• Rüya-yı sadıka ve hiss-i kablelvuku (önsezi) gibi özelliklerin birer "sevk-i kaderî" ve "ilham-ı fitrî" olduğunu, tesadüf olmadığını idrak eder.</li> <li>• İnsandaki şiddetli merak, muhabbet ve hırs gibi duyguların fâni dünya işleri için verilmediğini, bâki ahiret elmaslarını kazanmak için verildiği şuurunu kazanır.</li> </ul>                                                                                                                                           |
| <b>Süre</b>                           | 40 dk.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Seviye</b>                         | Seviye-3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Yöntem ve Teknik-Etkinlik</b>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Kelime Çağrışım:</b> Öğrencilerin zihnindeki kavramlar ile ders içeriği arasında köprü kuran, ön bilgileri harekete geçiren bir tekniktir.</li> <li>• <b>Öz Değerlendirme:</b> Öğrencinin kendi tutum ve davranışlarını belirli kriterlere göre değerlendirerek farkındalık kazandığı bir süreçtir.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Materyal ve Teknoloji</b>          | İlgili Metin                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci</b> | <p><b>Giriş: Güdüleme ve Kelime Çağrışım</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Tahtaya şu kavramlar yazılır: "<b>Marifetullah, Latife, Sevk-i İlâhi, Hiss-i Kablelvuku, Sahife-i Amal, Rüya-yı Sadıka, Kalp ve Hayal.</b>"</li> <li>• Öğrencilerden bu kelimelerin kendilerinde uyandırdığı ilk çağrışımı (tek bir kelime) paylaşmaları istenir. Tahtada bir kavram haritası oluşturulur.</li> <li>• "Koca dünyaya sığmayan kalbimiz, bazen neden küçücük bir hatıra sığar?" sorusuyla metne geçiş yapılır.</li> </ul> <p><b>Gelişme: Uygulama ve Keşif</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Latîfelerin Hassasiyeti:</b> Metin üzerinden; gözün bir saçı kaldıramaması gibi, bazı latîfelerin de gaflet ve dalâlete dayanamayıp sönebileceği gerçeği tartışılır.</li> <li>• <b>Genişlik ve Darlık:</b> İnsanın dünyasının bir "ayna"</li> </ul> |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               | <p>gibi olduğu, ömrün bu aynanın merkezi olduğu anlatılır. Aynadaki görüntünün (dünyanın) hayal ile genişlediği, ancak musibetle daraldığı metaforu işlenir.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Sevk-i Kaderî:</b> Arıların yuvasını bulması veya kedilerin şifalı otu keşfetmesi örneklerinden hareketle; insandaki önsezilerin (hiss-i kablelvuku) rasyonel birer cihaz olduğu ve "Lâtife-i Rabbâniye"den geldiği vurgulanır.</li> </ul> <p><b>Sonuç: Özetleme</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dünyanın bir "askerî misafirhane" olduğu; insanın elindeki şiddetli duyguları (merak, muhabbet, hırs) kırılacak şişe hükmündeki dünyaya değil, elmas kıymetindeki ahirete yönlendirmesi gerektiği belirtilerek konu toparlanır.</li> </ul>                  |
| <b>Ölçme ve Değerlendirme</b> | <p><b>Öz Değerlendirme Etkinliği:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Öğrenciler ikişerli gruplara ayrılır. Metinden hareketle kendi hayatlarında uygulamaları gereken 10 maddelik bir "Latîfe Kullanım Rehberi" hazırlarlar.</li> <li>• <i>Örnek Maddeler:</i><br/>1- Kalbimi fâni ve küçük şeylerde batırmamaya dikkat ediyorum.<br/>2- Merak duygumu marifetullah (Allah'ı tanıma) için kullanıyorum.<br/>3- Başıma gelenleri dünyanın geçiciliğini hatırlatan birer uyarıcı görüyorum.</li> <li>• Öğrenciler bu maddeleri; Her zaman (5), genellikle (4), bazen (3), nadiren (2), hiçbir zaman (1) şeklinde derecelendirerek kendilerini puanlarlar. Çıkan puanlar üzerinden eksik oldukları "duygu yönetimi" alanları üzerine kısa bir değerlendirme yapılır.</li> </ul> |
| <b>İlişkili metinler</b>      | <p style="text-align: center;">بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ<sup>1</sup></p> <p><b>ÜÇÜNCÜ REMİZ:</b> Ey insan! Fâtır-ı Hakîm'in senin mahiyetine koyduğu en garip bir hâlet şudur ki: Bazen dünyaya yerleşemiyorsun, zindanda boğazı sıkılmış adam gibi "of, of" deyip dünyadan daha geniş bir yer istediğin halde; bir zerrecik, bir iş, bir hatıra, bir dakika içine girip yerleşiyorsun. Koca dünyaya yerleşemeyen kalp ve fikrin o zerrecikte yerleşir. En şiddetli hissiyatınla o dakikacık, o hatıracıkta dolaşıyorsun.</p> <p>Hem senin mahiyetine öyle manevî cihazat ve latîfeler vermiş ki, bazıları dünyayı yutsa tok olmaz; bazıları bir zerreyi kendinde yerleştiremiyor. Baş bir batman taşı kaldırdığı halde,</p>                                                   |

<sup>1</sup> Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

göz bir saç kaldıramadığı gibi; o latîfe, bir saç kadar bir sıklete, yani gaflet ve dalâletten gelen küçük bir hâlete dayanamıyor. Hatta bazen söner ve ölür. Madem öyledir; hazer et, dikkatle bas, batmaktan kork. Bir lokma, bir kelime, bir dane, bir lem'a, bir işarete, bir öpmekte batma. Dünyayı yutan büyük letâiflerini onda batırma. Çünkü çok küçük şeyler var, çok büyükleri bir cihette yutar. Nasıl küçük bir cam parçasında gök, yıldızlarıyla beraber içine girip gark oluyor. Hardal gibi küçük kuvve-i hafızanda, senin sahife-i a'mâlin ekseri ve sahaif-i ömrün ağılebi içine girdiği gibi, çok cüz'î küçük şeyler var, öyle büyük eşyayı bir cihette yutar, istiab eder.

**DÖRDÜNCÜ REMİZ:** Ey dünyaperest insan! Çok geniş tasavvur ettiğin senin dünyanın, dar bir kabir hükmündedir. Fakat o dar kabir gibi menzilin duvarları şişeden olduğu için birbiri içinde in'ikâs edip, göz görünceye kadar genişliyor. Kabir gibi darken, bir şehir kadar geniş görünür. Çünkü o dünyanın sağ duvarı olan geçmiş zaman ve sol duvarı olan gelecek zaman, ikisi ma'dum ve gayr-i mevcut oldukları halde, birbiri içinde in'ikâs edip gayet kısa ve dar olan hâzır zamanın kanatlarını açarlar. Hakikat hayale karışır; ma'dum bir dünyayı mevcut zannedersin. Nasıl bir hat, sür'at-i hareketle bir satıh gibi geniş görünürken, hakikat-i vücudu ince bir hat olduğu gibi, senin de dünyanın hakikatçe dar, fakat senin gaflet ve vehim ve hayalinle duvarları çok genişlemiş. O dar dünyada, bir musibetin tahrikiyle kımıldansan, başını çok uzak zannettiğin duvara çarparsın. Başındaki hayali uçurur, uykunu kaçırır. O vakit görürsün ki o geniş dünyanın kabirden daha dar, köprüden daha müsaadesiz. Senin zamanın ve ömrün, berkten daha çabuk geçer; hayatın, çaydan daha sür'atli akar. Madem dünya hayatı ve cismanî yaşayış ve hayvanî hayat böyledir. Hayvaniyetten çık, cismaniyeti bırak, kalp ve ruhun derece-i hayatına gir. Tevehhüm ettiğin geniş dünyadan daha geniş bir daire-i hayat, bir âlem-i nur bulursun. İşte o âlemin anahtarı, marifetullah ve vahdaniyet sırlarını ifade eden **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**<sup>2</sup> kelime-i kudsiyesiyle kalbi söylettirmek, ruhu işlettirmektir.

(Lemalar, s. 234-235, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2022)

\*\*\*

**ÜÇÜNCÜ NOTA**

<sup>2</sup> Allah'tan başka ilâh yoktur. (Muhammed Suresi: 19.)

Ey gafîl Said! Bil ki, galat-ı his nev'inden, gayet muvakkat dünyayı lâyemut ve daimî görüyorsun. Etrafına ve dünyaya baktığın zaman bir derece sabit ve müstemir gördüğünden, fânî nefsinin de o nazarla sabit telâkki ettiğinden, yalnız kıyametin kopacağından dehşet alıyorsun. Güya kıyametin kopmasına kadar yaşayacaksın gibi, yalnız ondan korkuyorsun.

Aklını başına al. Sen ve hususî dünyanın, daimî zeval ve fenâ darbesine maruzsunuz. Senin bu galat-ı hissin ve mağlatan şu misale benzer ki: Bir adam, elinde olan âyinesini bir hane veya bir şehre veya bir bahçeye karşı tutsa, misalî bir hane, bir şehir, bir bahçe, o âyinede görünür. Edna bir hareket ve küçük bir tagayyür âyinenin başına gelse, o hayalî hane ve şehir ve bahçede her ü merc ve karışıklık düşer. Hariçteki hakikî hane, şehir ve bahçenin devam ve bekası sana fayda vermez. Çünkü senin elindeki âyinedeki hane ve sana ait şehir ve bahçe, yalnız âyinenin sana verdiği mikyasa ve mizan ile olur. Senin hayatın ve ömrün âyinedir. Senin dünyanın direği ve âyinesi ve merkezi, senin ömrün ve hayatındır. Her dakikada o hane ve şehir ve bahçenin ölmesi mümkün ve harap olması muhtemel olduğundan, her dakika senin başına yıkılacak ve senin kıyametin kopacak bir vaziyettir. Madem öyledir; sen bu hayatına ve dünyana, çekemedikleri ve kaldıramadıkları yükleri yükletme!

(Lemalar, s. 207-208, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2022)

\*\*\*

**Beşincisi:** Rüya-yı sadıka, hiss-i kable'l-vukuun fazla inkişafıdır. Hiss-i kable'l-vuku ise herkeste cüz'î, küllî vardır. Hatta hayvanlarda dahi vardır. Hatta bir zaman ben bu hiss-i kable'l-vukuu, zâhirî ve bâtinî meşhur duygulara ilâve olarak, insanda ve hayvanda “sâika” ve “şâika” namıyla, aynı “sâmia” ve “bâsıra” gibi iki hiss-i âheri ilmen bulmuştum. Ehl-i dalâlet ve ehl-i felsefe, o gayr-i meşhur hislere, hata ederek, ahmakçasına “sevk-i tabîî” diyorlar. Hâşâ, sevk-i tabîî değil, belki bir nevi “ilham-ı fitrî” olarak insan ve hayvanı kader-i İlâhî sevk ediyor.

Meselâ, kedi gibi bazı hayvan, gözü kör olduğu vakit, o sevk-i kaderî ile gider, gözüne ilâç olan bir ot bulur, gözüne sürer; iyi olur.

Hem rûy-i zeminin sıhhiye memurları hükmünde ve bedevî hayvanatın cenazelerini kaldırmakla muvazzaf kartal gibi âkilü'l-lâhm kuşlara, bir günlük mesafeden bir hayvan cenazesinin vücudu, o sevk-i kaderî ile ve o hiss-i kable'l-vuku ilhamıyla ve o saika-i İlâhî ile bildirilir ve bulurlar.

Hem yeni dünyaya gelmiş bir arı yavrusu, yaşı bir gün iken,

havada bir günlük mesafeye gider, havada izini kaybetmeyerek o sevk-i kaderî ile ve o saika ilhamıyla döner, yuvasına girer.

Hatta herkesin başında çok defa tekerrür ediyor ki birisinden bahsediyorken, anî kapı açılarak, tahminin fevkinde, aynı adam gelir. Hatta Kürtçe durûb-u emsaldendir:

نَافِي كُرْبَيْنَه پَالَانْدَار لِي وَرَيْنَه Yani “Kurdun bahsini ettiğin zaman

topuzu hazırla, vur; çünkü kurt geliyor.” Demek bir hiss-i kable’l-vuku ile, latîfe-i Rabbaniye, icmâlen o adamın gelmesini hisseder. Fakat aklın şuuru ihata etmediği için, kasden değil, ihtiyarsız olarak bahsetmeye sevk eder. Ehl-i feraset, bazen keramet gibi geldiğini beyan eder. Hatta bir zaman bende şu nevi hassasiyet fazla idi. Bu hali bir düstur içine almak istedim, fakat yakıştıramadım ve yapamadım. Fakat ehl-i salâhatte ve bhusus ehl-i velâyette bu hiss-i kable’l-vuku fazla inkişaf eder, kerametkârâne, âsârını gösterir. İşte umum avam için dahi bir nevi velâyete mazhariyet var ki rüya-yı sadıkada, evliya gibi gaybî ve istikbalî olan şeyleri görüyorlar.

Evet, uyku nasıl ki avam için rüya-yı sadıka cihetinde bir mertebe-i velâyet hükmündedir; öyle de, umum için, gayet güzel ve muhteşem bir sinema-i Rabbaniyenin seyrangâhıdır. Fakat güzel ahlâklı güzel düşünür; güzel düşünen, güzel levhaları görür. Fena ahlâklı, fena düşündüğünden, fena levhaları görür.

Hem herkes için, âlem-i şhadet içinde âlem-i gayba bakan bir penceredir. Hem mukayyed ve fânî insanlar için, saha-i itlak bir meydan ve bir nevi bekaya mazhar ve mazi ve müstakbel, hâl hükmünde bir temaşagâhtır. Hem tekâlîf-i hayatiye altında ezilen ve meşakkat çeken zîruhların istirahatgâhıdır. İşte bu gibi sırlar içindir ki Kur’ân-ı Hakîm <sup>3</sup>وَجَعَلْنَا تَوْمَكُم سَبَاً

nev’indeki ayetlerle hakikat-i nevmiyeyi ehemmiyetle ders veriyor.

(Mektubat, s. 405-406, Yeni Asya Neşriyat, Nisan-2023)

\*\*\*

**Salisen:** Görüyorum ki şu dünya hayatında en bahtiyar odur ki dünyayı bir misafirhane-i askerî telâkki etsin ve öyle de iz’an etsin ve ona göre hareket etsin. Ve o telâkki ile, en büyük mertebe olan mertebe-i rızayı çabuk elde edebilir. Kırılacak şişe pahasına, daimî bir elmasın fiyatını vermez; istikamet ve lezzetle hayatını geçirir.

Evet, dünyaya ait işler, kırılmaya mahkûm şişeler hükmündedir. Bâkî umûr-u uhreviye ise, gayet sağlam

<sup>3</sup> Uykunuzu bir istirahat kıldık. (Nebe Suresi: 9.)

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>elmaslar kıymetindedir.</p> <p>İnsanın fitratındaki şiddetli merak ve hararetli muhabbet ve dehşetli hırs ve inatlı talep ve hakeza şedîd hissiyatlar, umûr-u uhreviyeyi kazanmak için verilmiştir. O hissiyatı şiddetli bir surette fânî umûr-u dünyeviyeye tevcih etmek, fânî ve kırılacak şişelere bâkî elmas fiyatlarını vermek demektir.</p> <p>(Mektubat, s. 44-45, Yeni Asya Neşriyat, Nisan-2023)</p> <p>***</p> <p>سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ<sup>4</sup><br/>وَاخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ<sup>5</sup></p> |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

<sup>4</sup> Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

<sup>5</sup> Duaları şu sözlerle sona erer: “Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur” (Yunus Suresi: 10.)